

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

СЕКЦІЯ 15

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

Мамич Мирослава Володимирівна, Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна	
Нормативність уживання термінів освітньо-професійних програм . . .	676
Колеснік Валентина Олександрівна	
Навчальні заклади в Одесі та Миколаєві початку ХІХ століття в історії інших європейських народів.	679
Завальська Любов Володимирівна, Кісельова Анастасія Андріївна	
Семантичні зміни лексеми «звільнення» та «агресія» в українському медіадискурсі	682
Заєць Ганна Вікторівна	
Лінгвістична компетентність у професійній сфері юриста	685
Назаренко Оксана Миколаївна, Занько Олена Валентинівна	
Мовностилістичні особливості політичних промов Володимира Зеленського.	687
Лук'яненко Валентина Володимирівна, Вадаська Світлана Валеріївна,	
Корбут Оксана Григорівна	
Розвиток навичок критичного мислення студентів засобами проектного навчання на заняттях з англійської мови професійного спрямування	691
Матієнко В'ячеслав Леонідович	
Інтеграція системи вищої освіти України в європейський освітній простір	693

СЕКЦІЯ 16

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Колкутіна Вікторія Вікторівна	
Трансформація комунікативних стратегій і тактик у медіатекстах: до проблеми дефініції	696
Маляренко Тетяна Анатоліївна	
Метод кейс-стаді у дослідженнях конфліктів в інформаційному просторі	699
Скалацька Олена Віталіївна	
Вірусний контент як ефективна комунікація	701
Жугай Віталій Йосипович	
Нові перспективи використання «Твіттер» в українській журналістиці	703

ЛУК'ЯНЕНКО ВАЛЕНТИНА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри англійської мови технічного спрямування № 2*

ВАДАСЬКА СВІТЛАНА ВАЛЕРІЙВНА

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
старший викладач кафедри англійської мови технічного спрямування № 2*

КОРБУТ ОКСАНА ГРИГОРІВНА

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
старший викладач кафедри англійської мови технічного спрямування № 2*

РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Здатність критично мислити є важливою навичкою для студентів технічних спеціальностей. Проектне навчання є ефективним у розвитку критичного мислення, оскільки студенти вирішують конкретні завдання та проєктують свої рішення, що допомагає розвивати їх аналітичні здібності. Виконання проєкту на занятті з англійської мови вимагає від студентів співпраці та комунікації з одногрупниками та викладачем, вони вчаться розуміти інших і виражати свої думки та ідеї іноземною мовою зрозуміло та переконливо, що сприяє становленню ефективної комунікації та соціальної компетентності. Студенти мають можливість створювати власні проєкти, які відповідають їхнім інтересам та потребам, що підвищує мотивацію до навчання, розвиває креативність та інноваційність. Метою цього дослідження є вивчення ефективності проєктного навчання для розвитку навичок критичного мислення студентів, які вивчають англійську мову професійного спрямування у галузі авіаційної інженерії.

Методи.

Учасники. 60 студентів технічних спеціальностей, які вивчають англійську мову професійного спрямування.

Процедура. Протягом одного семестру під час вивчення професійних тем студентам пропонувались завдання, наприклад, сконструювати просту модель літака, написати доповідь про аеродинаміку крила літака або провести презентацію з історії авіації. Підготовка та захист проєктів відбувалося англійською мовою. Студенти працювали в парах чи малих групах.

Збір даних: Watson-Glaser Critical Thinking Test, опитувальник щодо оцінки студентами проєктного навчання, студентські проєкти.

Опитувальник містив питання щодо рівня володіння англійською мовою та попередні знання у галузі авіаційної інженерії. Він також містив запитання щодо ролі проектного навчання у розвитку навичок критичного мислення студентів.

Аналіз даних. Дані були проаналізовані за допомогою описової статистики, інференційної статистики та тематичного аналізу.

Етика дослідження. Опитування проводилося з дотриманням етичних принципів щодо інформованої згоди, конфіденційності та недоторканності приватного життя учасників.

Дослідження спрямоване на визначення ролі проектного навчання у розвитку навичок критичного мислення студентів технічних спеціальностей на заняттях з англійської мови професійного спрямування. Аналіз результатів виявив, що проектне навчання позитивно впливає на розвиток навичок критичного мислення студентів, про що свідчить значне покращення результатів тестування після впровадження проектного навчання, у порівнянні з результатами, отриманими до експерименту. Для оцінки навичок критичного мислення ми використовували методiku Watson-Glaser Critical Thinking Test. Аналіз результатів було проведено засобами описової та інференційної статистики. Середній бал до тестування склав 55 %, зі стандартним відхиленням 7 %. Середній бал після тестування був 72 % зі стандартним відхиленням 6 %. Це свідчить про значне покращення навичок критичного мислення після застосування методу проектного навчання. Для визначення статистичної значущості різниці між результатами до і після тестування було проведено t-тест для парних вибірок. Результати показали значну різницю, $t(30) = -8,42$, $p < 0,001$.

Результати опитування були проаналізовані за допомогою описової та інференційної статистики. Більшість учасників повідомили про помірний та високий рівень впевненості у своїх навичках критичного мислення (середнє значення = 4,2, SD = 0,9). Переважна більшість студентів підходили до вирішення проблем, розбиваючи їх на менші частини та аналізуючи кожну з них (середнє значення = 4,3, SD = 0,7). Студенти переконані, що проектне навчання може допомогти їм удосконалити навички критичного мислення (середнє значення = 4,5, SD = 0,6).

Було проведено кореляційний аналіз для визначення зв'язку між рівнем володіння англійською мовою учасників та їхнім сприйняттям рівня навичок критичного мислення. Результати показали помірну позитивну кореляцію, $r(30) = 0,45$, $p = 0,02$, що свідчить про те, що вищий рівень володіння англійською мовою асоціюється з вищою самооцінкою розвитку критичного мислення.

Найефективнішими виявилися типи проектів, які вимагали від студентів застосування їхніх знань для вирішення професійних завдань, наприклад, проектування моделі літака або аналіз аеродинаміки крила літака. Крім того, дослідження виявило, що на ефективність проектного навчання у розвитку навичок критичного мислення впливає рівень володіння іноземною мовою та попередні знання з фаху.

Результати цього дослідження свідчать про те, що впровадження проектного навчання на заняттях з англійської мови професійного спрямування є ефективним у розвитку навичок критичного мислення студентів. Найефективнішими виявилися проекти, які вимагали від студентів застосовувати свої попередні знання для вирішення професійних проблем. Дослідження також виявило, що вищий рівень володіння англійською мовою асоціюється з вищим рівнем розвитку навичок критичного мислення. Отримані результати можуть бути використані при розробці майбутніх навчальних програм з англійської мови професійного спрямування у галузі авіаційної інженерії. Подальші дослідження необхідні для вивчення довгострокового впливу проектного навчання на розвиток критичного мислення студентів, а також оптимальних шляхів впровадження цього підходу в різних контекстах викладання англійської мови професійного спрямування.

Ключові слова: проектне навчання, критичне мислення, студенти, англійська мова професійного спрямування.

Key words: project-based learning, critical thinking, students, English for Specific Purposes.

МАТІСНКО В'ЯЧЕСЛАВ ЛЕОНІДОВИЧ

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
аспірант кафедри публічно-правових дисциплін*

ІНТЕГРАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Важливим орієнтиром для підвищення якості вищої освіти в ЄС та інших європейських країнах продовжує залишатися Болонський процес (1999 р.), який, сприяючи стандартизації сектора вищої освіти, її привабливості і конкурентоспроможності, формує спільний європейський простір.

Зважаючи на те, що якісна вища освіта «сприяє задоволенню прагнення до знань і їх поширення, є культурним, науковим і творчим потенціалом нації та відіграє важливу роль у зміцненні миру, взаєморозуміння й терпимості між народами» [9, с. 169], Радою Європи та ЮНЕСКО було підписано Угоду про створення єдиної системи вищої освіти в європейському регіоні та затверджено низку визначальних документів. Серед них найбільш вагомими такі:

Велика хартія університетів (Magna Charta Universitatum), Болонья, 18 вересня 1988 року;

– Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні, Ліссабон, 11 квітня 1997 року;

– Спільна Декларація «Про гармонізацію архітектури європейської системи вищої освіти» чотирьох міністрів, що представляють Велику